

TUM - POMNIK HISTORII PERŁA ROMAŃSKIEGO SZLAKU ZIEMI ŁĘCZYCKIEJ

Janusz Mielczarek, Uniejów 2023 r.

Historia Ziemi Łęczyckiej jest wyjątkowa. Wiele kart tej historycznej ziemi nie zostało jeszcze odkrytych, a o niektórych zapomniano....

Cechy stylistyczne ceramiki, pochodzącej z wykopalisk w Romartowie koło Łęczycy pozwalają przypuszczać, iż już w okresie ok 3000 lat p.n.e. na obszarze okolic Łęczycy były społeczności kultury pucharów lejkowatych. Przyjmuje się, że była ona pierwszą autonomiczną kulturą neolityczną w Polsce.

Na osiedlu Waliszew w Łęczycy odkryto ślady kultury pomorskiej. Na obszarze okolic Łęczycy, Piątku, Janowa k/Parzęczewa, Ozorkowa, Sobótki, Karsznic, Mazewa, Dzierzbietowa, Tumu i Topoli Królewskiej znaleziono ślady kultury przeworskiej (II w p.n.e.).

Począwszy od III okresu epoki brązu po schyłek okresu halsztackiego i początek okresu lateńskiego w okolicach Łęczycy rozwijała się kultura łużycka. W Gledzianówku, Witaszewicach i Wilkowicach groby kloszowe współistnieją wraz z grobami kultury pomorskiej.

Święty Wojciech odwiedzający Łęczycę w 997 roku. Rys. JJ.

X/XI w. – w okresie rządów króla Bolesława I Chrobrego (992-1025) powstało opactwo benedyktyńskie noszące nazwę Łęczycza Wielka. Według Michała Rawicza – Witanowskiego na ruinach pogańskiej świątyni Mieczysław I buduje Tum w 967 roku. W okolicach Łęczycy miało mieszkać plemię Łęczanów, zwanych pierwotnie Luczanie, Lużyczanie, Ligii, gdzie nazwa miała pochodzić od równin pełnych błot i trzęsawisk, które w języku staropolskim zwany były ługami, łęgami. Według Długosza fundacja tumska powstała w roku 967 roku.

Dawna Łęczycza, Grodzisko w Tumie.

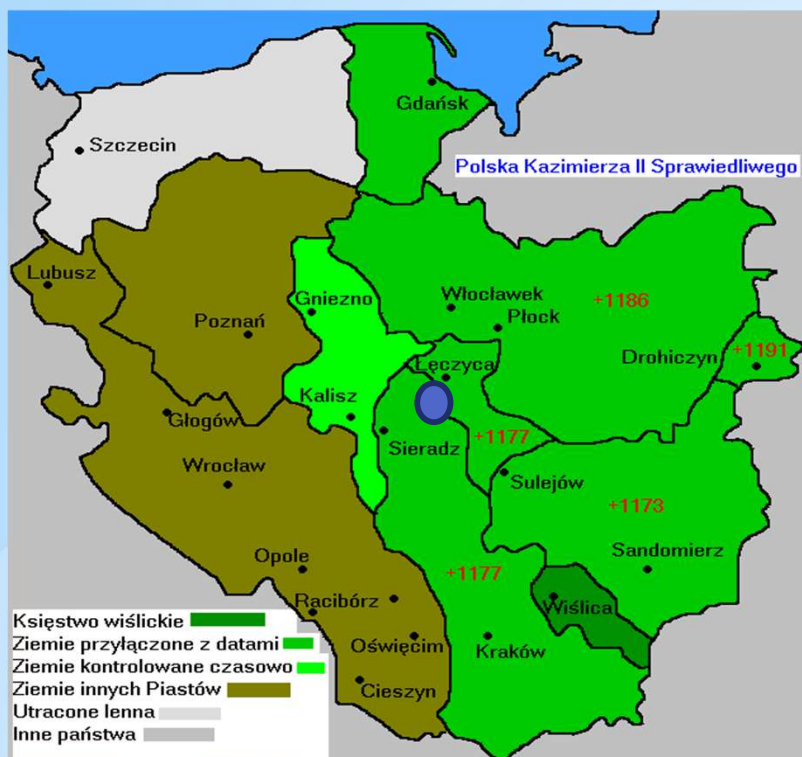
1107 – Bolesław Krzywousty podczas wojny domowej z bratem Zbigniewem zajął Łęczycę. Wcześniej także zajął Kalisz, Gniezno i Spycimierz. W Łęczycy czasowo ustanowił stolicę arcybiskupią z sędziwym Marcinem – arcybiskupem gnieźnieńskim. Zamek łęczycki wraz z grodem warownym naprawił i umocnił. Zbigniew, ratował życie, za pośrednictwem Świętopełka księcia kijowskiego, Baldwina biskupa krakowskiego i innych panów koronnych. Bolesław nadał Zbigniewowi prawem lennym Mazowsze, bez prawa odbudowy zamków.

Miasto Łęczycza pojawia się w źródłach od I poł. XII wieku. Pisano je po łacinie i pisarze kopiści nie zawsze oddawali jej słowiańskie brzmienie. Wymienia się ją zatem, jako: Lonsin, Llonzin, Lucic, Lunciz, Lantsiza, Loncizia, Lonsitia, Luchicia, Lunchicia.

1136 – opactwo Panny Marii, wymienione w Bulli Gnieźnieńskiej jako *abbatia Sancte Marie in castello Lancicie*, wśród osad stanowiących uposażenie arcybiskupstwa gnieźnieńskiego. Niektórzy uważają (prawdopodobnie błędnie), że w 1140 roku zostało przeniesione do Mogilna. Budulec z opactwa wykorzystano do budowy kolegiaty.

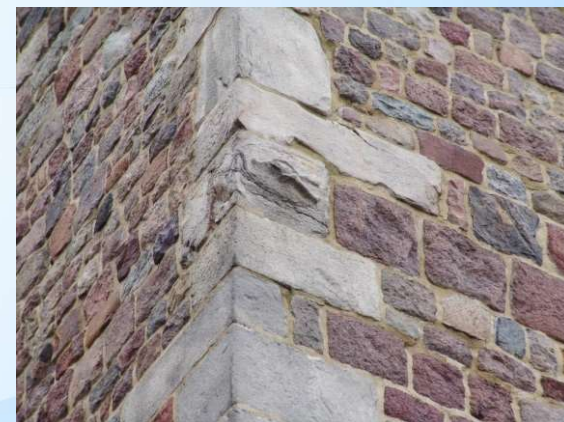
Polska za czasów Kazimierza II Sprawiedliwego

Praca własna based on Trąba, M. Bielski, L. "Kazimierz II Sprawiedliwy" [w:] "Władcy i królowie Polski", wyd. *Reader's Digest*, Warszawa 2005

Mapa Polski w okresie 1177-1194

Archikolegiata Łęczycka w Tumie z XII wieku

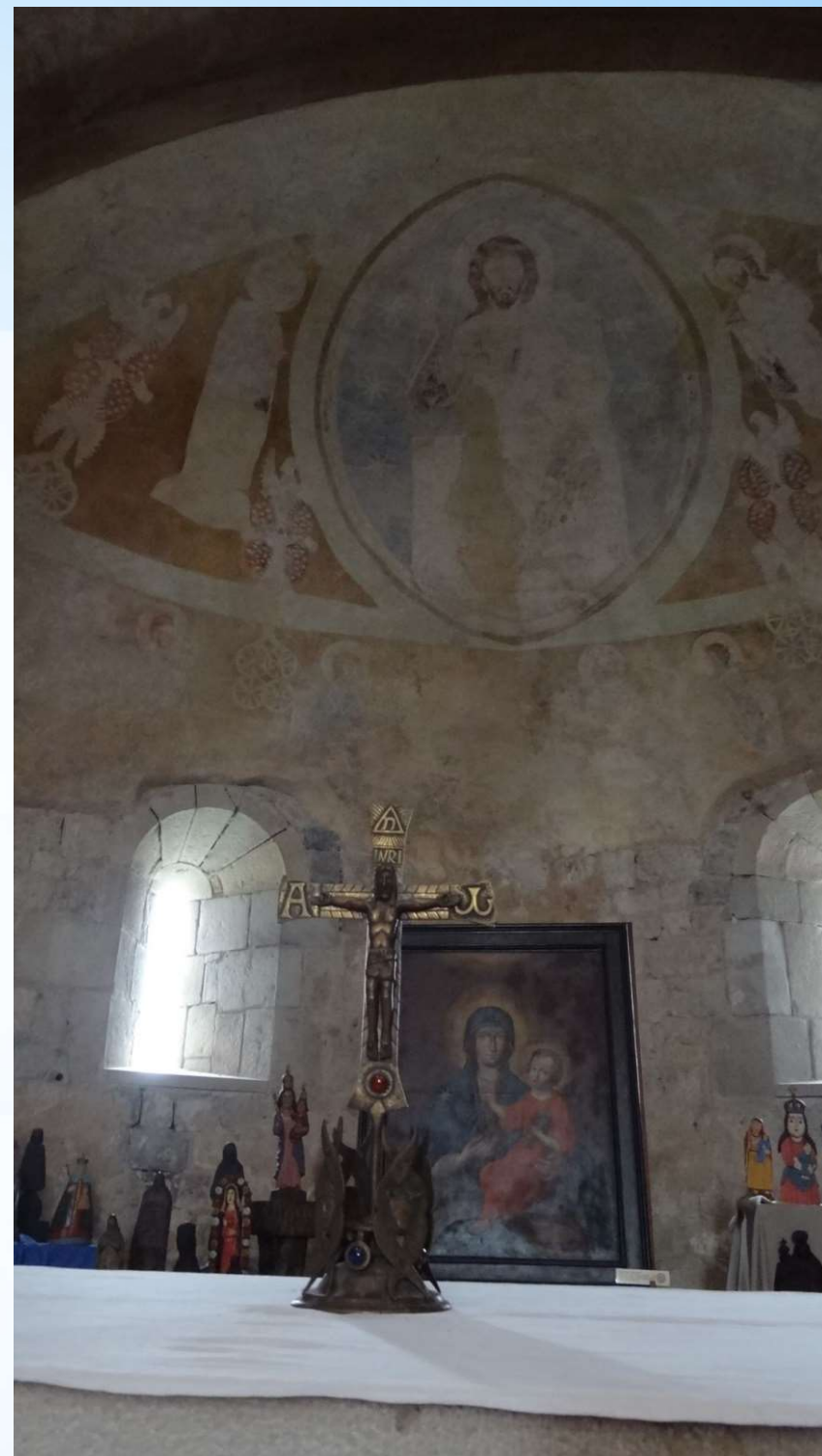

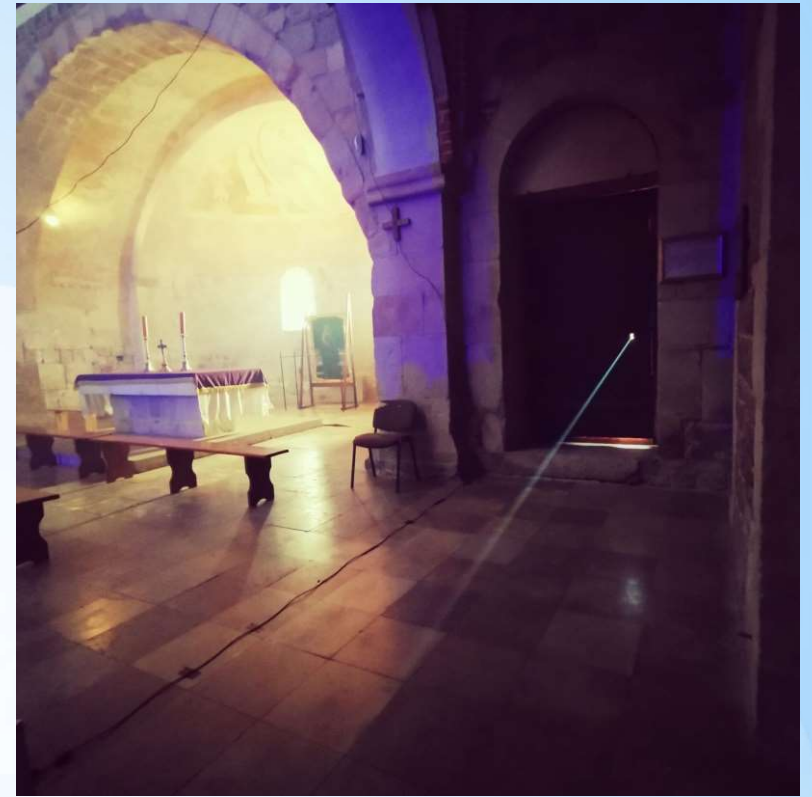
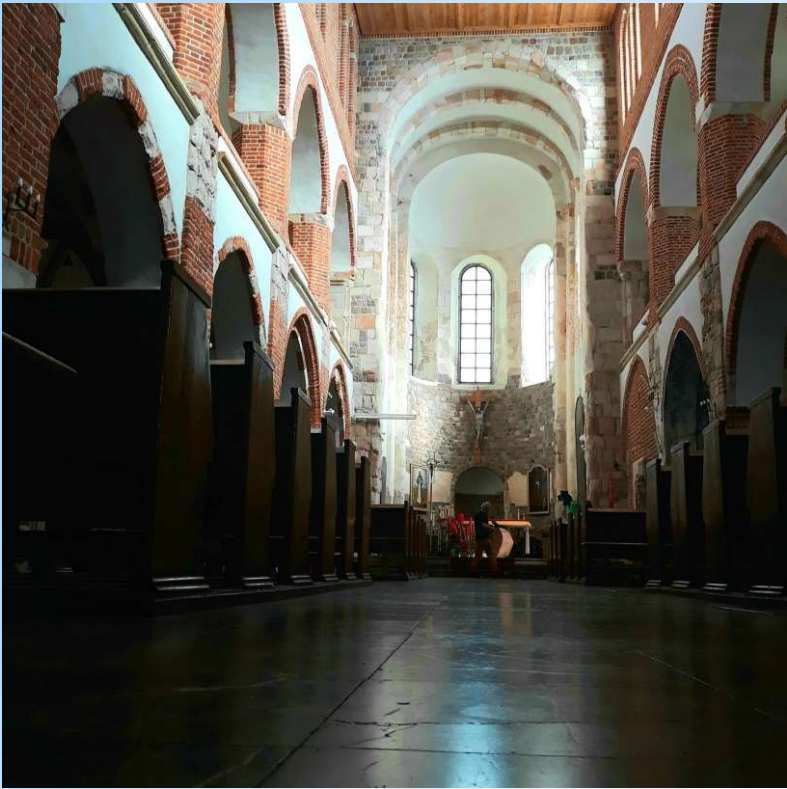
21 maj 1161 r. – z udziałem wielu książąt i biskupów oraz licznych dostojników świeckich Kościoła w Tumie pod Łęczycą wpisuje się jako fundacja klasztorna, do końca XI wieku był to jedyny ośrodek kościelny na obszarze całej wykształcającej się wtedy prowincji łęczyckiej. W następnym stuleciu powstały inne: w Inowłodzu, Spycimierzu, na Górze św. Małgorzaty, w Bałdrzychowie, zapewne także w Wolborzu i Pajęcznie. Od 1161r. była to największa budowla sakralna w prowincji łęczyckiej, a także w diecezji gnieźnieńskiej.

Przy wejściu do Archikolegiaty znajduje się XII wieczny portal główny uskokowy z kolumnami o głowicach zbliżonych do korynckich z rzeźbionym tympanonem (adoracja NMPanny z Dzieciątkiem) i ornamentowaną archiwoltą. Kolegiata była wotum za zwycięstwo nad księciem Władysławem II Wygnańcem.

Wnętrze Archikolegiaty Łęczyckiej w Tumie z XII wieku.

Badania archeologiczne w dawnej Łęczycy - Grodzisku w Tumie odbywały się w latach 1948 - 1956. Kolejne badania odbyły się w latach 2009 - 2011. Wykopaliska archeologiczne na terenie Grodziska w Tumie - fot. Starostwo Powiatowe w Łęczycy.

Wykopaliska archeologiczne na terenie Grodziska Łęczyckiego w Tumie - fot. Starostwo Powiatowe w Łęczycy.

Wykopaliska archeologiczne na terenie dawnej Łęczycy -
Grodziska w Tumie - rok 2009. źródło: geoportal.gov.pl

Grodzisko w Tumie.
Makieta z Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie

źródło: <https://polskazachwyca.pl/ciekawostki/grodzisko-w-tumie/>

Otwarcie zrekonstruowanego Grodziska Łęczyckiego w Tumie
22.04.2022r. centralnyluk.pl

Starania dotyczące wpisania Archikolegiaty w Tumie wraz z otoczeniem na listę Pomników Historii miały miejsce w 2008 roku. Dużą rolę odgrywał Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk z panem prof. Tadeuszem Poklewskim – Kozięł. W spotkaniach uczestniczyli także przedstawiciele Powiatu Łęczyckiego. Duży wpływ miały władze kościelne, rozwój miejsca, liczne badania archeologiczne, inwestycje, a także realizacja projektu „Tum perła romańskiego szlaku ziemi łęczyckiej”, który został zrealizowany przy współpracy Powiatu Łęczyckiego, Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, samorządu Województwa Łódzkiego i Góry Świętej Małgorzaty.

W maju 2022 roku odbyła się uroczystość otwarcia grodu w Tumie.

Fragment palisady zrekonstruowanego Grodziska.

Strażnica Grodziska w Tumie.
fot. Starostwo Powiatowe w Łęczycy.

Brama wejściowa do zrekonstruowanego Grodziska w Tumie
fot. Starostwo Powiatowe w Łęczycy.

Pierwszy grosik w studni.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Tum – perła romańskiego szlaku ziemi łęczyckiej

Cel projektu: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej zasobów dziedzictwa kulturowego ziemi łęczyckiej.

Beneficjent: Powiat Łęczycki

Partner: Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

województwo
łódzkie

www.mapadotacji.gov.pl

Przed nami jeszcze daleka droga do sukcesu...

... i niejedne wrota trzeba będzie otworzyć

... i wiele osób trzeba będzie przekonać

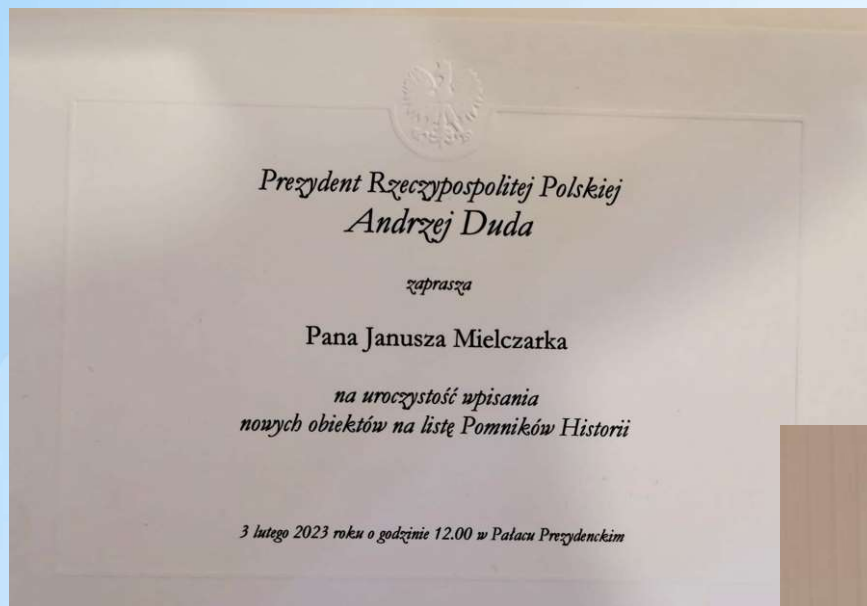

... i zdajemy sobie sprawę, że diabeł tkwi w szczegółach ...

.....jesteśmy jednak pełni optymizmu i nadziei, że się uda!

Po ciężkiej pracy przychodzą chwile radości, które zapadną w naszej pamięci na długie lata.

Janusz Mielczarek
Starosta Łęczycki
Dziękuję za uwagę!
24 388 72 00
starosta@leczyca.pl